

МІСЦЕ БЕЗПЕКОВОЇ СФЕРИ В ІТАЛО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ У 2011–2018 рр.

В статті досліджуються основні питання в сфері безпеки між Італією та Україною, які постали на порядок денний у 2011–2018 роках. Було висвітлено основні механізми взаємодії двох держав, перспективи розвитку відносин у безпековій сфері між Італією та Україною, визначені основні проблемні місця у відносинах між країнами. Так, проблемними питаннями у безпековій сфері між країнами у 2011–2014 рр. стали: відмова від підписання Угоди про асоціацію з ЄС у Вільнюсі, криза у дотриманні прав людини, недопущення агресії з боку влади щодо українських протестантів під час Революції Гідності. В конфлікті між владою і протестантами, Італія намагалась приділяти увагу дипломатичному вирішенню проблеми. З розгортанням бойових дій на Сході України та пізніше антитерористичної операції, тобто у період з 2014 р. і до сьогодні – Італія прагне виступити посередником у вирішенні цього конфлікту та пропонує вирішити шляхом діалогу.

В дослідженні також було зроблено акцент на тому, що правління демократичної партії в Італії позитивно впливає на розвиток двосторонніх італо-українських відносин і в безпековій сфері зокрема. Також були виокремлені й інші фактори, які сприяють розвитку відносин, а також і ті, які гальмують цей розвиток. Автори дійшли висновку, що безпекова сфера у відносинах між двома державами залишається важливою складовою двосторонньої кооперації. Щодо вирішення проблемних питань у двосторонній взаємодії, які існують між Україною та Італією, необхідно задіяти більше ресурсів для забезпечення інформаційної, політичної та економічної безпеки в Україні та закордоном.

Ключові слова: безпека; Італія; Україна; проблеми безпеки.

Постановка проблеми. Італія вагомий гравець міжнародних відносин та член Європейського Союзу і має широкі повноваження щодо проведення самостійної зовнішньої політики. Після багатьох років правління Берлусконі у кабінеті міністрів та його правлячій коаліції в сенаті, йому на зміну прийшов уряд технократів, який потім змінився на довготривале правління демократичної партії як в кабінеті міністрів, так і в сенаті (яке триває з 2013 р.). Звичайно, такі обставини вплинули на зовнішню політику Італії та методи її реалізації.

В 2011–2018 роках італійські політичні та економічні кола прагнули відновити колишній вплив Італійської республіки та розширити сферу її інтересів, включити до неї нові держави та налагодити більш тісні відносини з існуючими партнерами. Безпека Італії та Європейського союзу в ці роки перевірялась багатьма випробуваннями, такими як нелегальна міграція, нелегальна торгівля зброєю, торгівля наркотиками, торгівля людьми, тероризм. В цей же час на Україну з боку Росії були розпочаті агресивні дії, в результаті яких територію Криму було окуповано та приєднано до Росії, а війна на Сході України перейшла в стадію АТО і вирішення цього конфлікту зупи-

нилося на переговорному форматі Нормандської четвірки та ухвалених нею мінських домовленостей.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає в дослідженні точок дотику Італії та України у сфері безпеки, їх проблемних питань у 2011–2018 роках.

Виходячи з мети роботи можна визначити такі завдання:

- визначити стан розробки теми науковцями на сучасному етапі розвитку науки;
- виділити основні безпекові пріоритети на окремих етапах розвитку відносин між країнами;
- виокремити та проаналізувати можливі проблемні питання у розвитку двосторонніх відносин у безпековій сфері двох держав;

Аналіз останніх публікацій. В останні роки тема зовнішньої політики Італії у контексті відносин з Україною стала дуже популярною серед науковців України. Однією з найбільш комплексних робіт, яка описує зовнішню політику Італії щодо України, і яка стосується порівняння підходів та висвітлення найбільш дискусійних проблем, є робота Катерини Заре́мбо «Аудит зовнішньої політики: Україна–Італія». В зазначеній роботі авторка висвітлює політико-безпекову проблематику між Російською Федерацією,

Італією та Україною, також проаналізувала прогрес в діалозі в контексті євроінтеграції України до безпечного товариства Європи, акцентувала увагу на нових документах, законах та офіційних джерелах, які були прийняті в останні роки у сфері безпеки Італією. Авторка зазначає, що анексія Криму не розглядається більшістю італійських громадян як загарбання, хоча Італія і є середземноморською державою і питання виходу до моря є для неї дуже важливим. Також авторка звертає свою увагу на м'яку політику у відносинах між державами, зазначає її позитивні та негативні сторони [1, с. 6–14].

Необхідними для залучення у наше дослідження стали також результати, викладені в монографії Петра Гаврилишина «Українська трудова імміграція в Італії (1991–2011 рр.)». В роботі містяться ґрунтовні висновки щодо соціальної складової трудової імміграції до Італії, положення італійців у цій країні [2, с. 28–29].

Вартували нашої уваги і рекомендації щодо діяльності української культурної дипломатії у напрямку захисту власних культурних інтересів в Італії українським автором Михайлом Мінаковим. Автор зокрема висвітлює проблемні питання культурної політики України в Італії як частини захисту інтересів та своєї безпеки в світі [3].

Російські автори на початку ХХІ століття досліджували стан двосторонніх відносин між Росією та Італією, співвідношення колективної безпеки та євроатлантичних стратегій Італії, вплив Італії на прийняття загальноєвропейської стратегії безпеки, місце єроскептицизму та популізму в політичних колах Італії, вплив правих партій на зовнішню політику Італії, економічні відносини з контекстом санаційної політики щодо Росії.

Дослідниця Е. Маслова зробила свій внесок у визначення пріоритетності зовнішньої політики Італії у різні часи на світовій арені. Вона вказала на підґрунтя сучасної італійської зовнішньої політики, яке походить від ідеї «світу протагоністів», яку спочатку озвучив Джанні Де Мікеліс, наголошуючи на тому, що Італії необхідно проводити активнішу зовнішню політику і покинути розряд «середніх держав», перетворившись на «протагоніста» (головного актора) європейської та світової політики. Вона вдало підкреслила той факт, що в рамках концепції «світу протагоністів» Італія брала участь в різних військових та гуманітарних операціях по всьому світу. Особлива активність була продемонстрована на Балканах і в Косово, на Близькому Сході. Дослідниця наголошує на ролі Італії в операціях в Іраку, Афганістані, Лівані. Е. Маслова позначає, що у вирішенні деяких міжнародних конфліктів (наприклад, арабо-ізраїльського) Італія прагнула виступати в ролі посередника, крім цього, доведено, що італійський уряд підтримував контакти з Іраном, Іраком, Лівією, підтверджується це і у факті просування своїх послуг посередника в українсько-російських відносинах [4, с. 6–10; с. 10–24].

Важливу роль у дослідженні ролі Італії на світовій арені обіймають італійські науковці: О. Крочі [5], Р. Кафферата [6], Ф. Лодовічі [7], Л. Ді Стефано [8] та ін.

Виклад основного матеріалу. З початку перебування кабінету міністрів на чолі з Маріо Монті безпечна сфера була чи не однією з найважливіших сфер у

двосторонніх відносинах між країнами. Щодо української влади, італійське керівництво концентрувало увагу на пріоритеті загальноєвропейських норм і принципів міжнародного права перед нормами і принципами національного права.

Дотримання такої пріоритетності повністю стосувалося політичної безпеки України та відносин з європейськими державами у цій площині. Політичною безпекою у цьому контексті позначали насамперед відсутність загроз в Україні, всього її суспільства та окремо кожного громадянина й для Європейського Союзу, його членів, до яких мала і має плани приєднатися Україна.

Італія у безпековому напрямку у співпраці з Україною у 2011–2018 рр. звертала свою увагу на: політичну стабільність в Україні (дотримання прав і свобод людини і громадянина), яка впливає на економічні відносини між країнами, інформаційну складову безпекового поля, і останнє, військову (після російської агресії на Сході України з серпня 2014 р.). Також окремо розглядалися питання міграції з України до Італії та становище італійських громадян в умовах військового конфлікту. Далі докладніше.

Розпочнемо з першого напрямку – політичної стабільності (політичної складової безпеки). Щодо цього, то Італія засуджувала ситуації навколо ув'язнення Юлії Тимошенко та інших опозиційних політиків. Італійське керівництво намагалось тиснути на українську владу з метою прийняття заходів щодо звільнення Ю. Тимошенко, екс-міністра внутрішніх справ Ю. Луценка та колишнього міністра оборони В. Іващенко. З приводу недопустимого ув'язнення опозиційно налаштованих політиків було висловлено своє максимальне занепокоєння послу України в Італії в італійському МЗС, паралельно було ухвалено нижньою палатою італійського парламенту резолюцію з закликом негайно звільнити Ю. Тимошенко [9].

Після гучної справи над Тимошенко у жовтні 2011 р. та її ув'язнення на повних сім років за підписання газової угоди з Росією (у 2009 р.), вона відбувала термін ув'язнення у колонії у Харкові. В Україні та в Європі розповсюджувались думки про поганий стан утримання ув'язнених опозиційних політиків та відбувався постійний тиск на українську владу з боку європейських лідерів та української спільноти з метою їх звільнення.

Після галасу щодо ув'язнення політичних опонентів, країни Європейського Союзу Україні загрожували бойкотуванням Євро–2012. Але такого не відбулося, зокрема і команда італійської збірної все таки повністю взяла участь у всіх етапах змагань і пройшла до фіналу, ставши віце-переможницею після головного матчу в Києві [10].

В цей період відносини між обома країнами відрізнялися частими контактами на вищому рівні. Проводилися зустрічі також з представниками бізнес кіл, саміти-консультації, зокрема в Сочі. Розширилися контакти між виконавчою, законодавчою і судовою гілками влади обох країн. В Римі та Москві відбулися зустрічі, під час яких обговорювалися ситуації щодо лівійської кризи та на Близькому Сході [11].

Заклики до інтеграції з ЄС не дуже сходились з фактичними діями українського керівництва і багато хто з

європейських політиків та аналітиків виражали сумніви щодо перспектив політичної інтеграції України.

Отож, саме проблема дотримання прав і свобод людини в контексті першочерговості загальноєвропейських норм і принципів міжнародного права перед нормами і принципами національного права стала наріжним каменем між тодішньою українською владою та європейською спільнотою. Одною з головних умов виконання Україною критеріїв Ради ЄС було звільнення Ю. Тимошенко. Під час візиту до Італії дочка української опозиціонерки Є. Тимошенко провела кілька зустрічей, зокрема, з лідером Союзу християнських і центристських демократів, Головою Комітету у закордонних справах Сенату Італії П'єром Фердінандо Касіні та мала розмову з прем'єр-міністром Італії Енріко Летта, який виступив на зборах разом з усіма [12].

Пізніше, Е. Летта представляв Італію на Вільнюському саміті 2013 р. Хоча йому не вдалося переконати українську владу підписати Угоду про асоціацію України з ЄС, позиція керівництва Італії базувалась на збереженні «балансу сил» у відносинах між країнами, а саме узгодження договору про асоціацію з ЄС, разом з Україною та Росією. 29 листопада він зробив заяву, що відмова Януковича підписати Угоду про асоціацію з Євросоюзом може бути історичною помилкою для України, однак ЄС буде надавати Києву свободу вибору і буде сприяти знаходженню балансу у відносинах з Москвою [13].

Під час подій на Майдані українська громада в Італії виходила на мітинги та закликала італійських політиків, аби вони більш об'єктивно висвітлювали ситуацію в Україні. Коли ж представники української влади почали утискати мітингарів та чинити інші правопорушення на Майдані Незалежності в січні та лютому 2014 р., Е. Летта виразив свою позицію щодо цього, засудивши неприйнятні дії, які ведуть до насильства. Разом зі своїм іспанським колегою Маріано Рахосом вони висловили свою тверду прихильність Україні у питанні вступу до Європейського Союзу, а також висловили свою занепокоєність розвитком драматичної ситуації в Україні. Італія вживала у той період певних заходів щодо впливу на українську владу. Так, до МЗС Італії був запрошений український посол в Італії. Заступник міністра закордонних справ Італії 24 січня зустрічалася з послом і виразила глибоку стурбованість ситуацією. Керівники та партійні діячі демократичної партії зустрічалися з активістами української громади і з представниками парламенту та налагоджували гуманітарну та політичну допомогу для України [14].

Отже, проблемними питаннями у безпековій сфері між державами того періоду стали: відмова від підписання Угоди про асоціацію з ЄС у Вільнюсі, криза у дотриманні прав людини, недопущення агресії з боку влади щодо українських протестантів. Італія намагалась приділяти увагу дипломатичному вирішенню питань навколо інтеграції України до ЄС.

З розгортанням бойових дій на Сході України та згодом антитерористичної операції, Італія намагалась виступити посередником у вирішенні російсько-українського конфлікту.

Нагадаємо, що до війни на Сході України співвітчизникам було легше отримувати візи до ЄС, особли-

во до Італії. Коли ж почались бойові дії, українські громадяни почали скаржитись на затримки та відмови у видачі віз. Європейськими високопосадовцями висувалася така позиція задля забезпечення країн ЄС від можливих порушень їх законодавства, таких як нелегальна торгівля зброєю, людьми, наркотиками, тероризм, а Італія, як один з учасників Союзу, дотримується політики, що направлена на зменшення неконтрольованої міграції [15].

Під час розвитку збройного конфлікту на Сході України, Італія як частина Європи почала більше приділяти уваги безпековій сфері у відносинах з Україною. Перевага у інформаційних потужностях з боку Росії впливала на антиукраїнське висвітлення дійсної ситуації на Сході України та історії перебігу конфлікту загалом, а також на формування місця Росії та України в системі регіональних відносин [16]. Деякі італійські кореспонденти відвідували територію бойових дій та змогли неупереджено дослідити ситуацію там.

Адресна санкційна політика, яка була введена проти російських високопосадовців країнами ЄС у відповідь на агресію щодо України, повною мірою виконувалась і виконується італійськими керівниками. В 2014 р. було заарештовано майно бізнесменів з Росії, які потрапили до санкційного списку і були причетні до підтримки офіційної агресивної політики Росії [17, с. 8].

Розповсюдженість проросійських джерел масової інформації в Європі та існування іншомовних версій міжнародних агентств інформації, а також офіційна підтримка різних груп та організацій, які налаштовані на вічну дружбу з Москвою спричинила опір в державах з якими Росія має конфліктність у дипломатичних відносинах [18].

Суперечливим питанням, яке впливає на відносини в трикутнику ЄС–Україна–Росія є тероризм. Росія з початку Сирійської війни підтримувала уряд Башара Асада, який військовими методами намагався сприяти знищенню своїх опонентів в Сирії. Москва, в свою чергу, через засоби ЗМІ формувала і продовжує це робити свій образ світового героя-борця з тероризмом, допомагаючи Асадові, та перефарбовує його боротьбу за владу у боротьбу з тероризмом [19].

Україною з самого початку було засуджено сформовані на Сході України «республіки», викривалися факти фінансування та надання військової допомоги збройним формуванням (з боку РФ), що виступали проти української влади в регіонах, навіть були схоплені російські військові, що брали участь в конфлікті. Тим не менш Москва відмовилась стати учасником переговорів, бажаючи взяти на себе лише роль гаранта виконання підписаних Мінських домовленостей [20].

Італію також не було допущено в якості посередника в формат Нормандської четвірки, що звело нанівець функцію головного арбітра між Росією та Україною. Це також визначило роль в конфлікті, яку Італія виконує і зараз, а саме спостереження за перебігом конфлікту, невтручання в україно-російські переговори, а також пошук шляхів розвитку відносин з Російською Федерацією в умовах санкційної політики [21].

Коли розпочались військові зіткнення на Сході України, дипломатична служба Італійської Республі-

ки мала декілька головних завдань. Основними серед них були захист прав та свобод італійських громадян в Україні та можливих мігрантів, які прибули до Італії через військові події, а також налагодження переговорного процесу в ЄС та з позасоюзними державами щодо посередництва у врегулюванні конфлікту [22].

На сучасному етапі у вищих керівних колах Італії переважає думка що санкції проти Росії не є кінцевим механізмом для покращення ситуації навколо відносин між ЄС, США, Росією та Україною. Спираючись на міжнародне право Італія прагне вирішувати конфлікти в площині міждержавного діалогу. Першочерговим у італійських пріоритетах є також недопущення постачання озброєння до України. На думку вищих посадових осіб Італії постачання зброї до України буде лише погіршувати ситуацію. Позитивним кроком у підтриманні політичної безпеки всередині ЄС була ратифікація Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. Це буде позитивно впливати на політичну складову між державами, на перебування трудових мігрантів на території Італії зокрема [23]. Влада Італії намагається побороти наслідки міграційної кризи і все більше фінансів та сил витрачає на усунення такого великого потоку мігрантів, їх розміщення та забезпечення соціальними благами. В 2017 р. потік мігрантів вже був на половину менше ніж роком раніше [24].

В той же час Росія відкрито підтримує різні італійські партії та політиків, які розглядають РФ як більш вагомий союзник, ніж Україну, а саму Україну сприймають крізь призму інтересів Росії. Вони відкрито відвідують Москву для того, щоб посилювати свої позиції серед виборців. Це переважно вкрай євроскептичні політики або помірні євроскептики, які звертають увагу на те що дружба з Росією є першочерговою для італійської держави через її можливу роль іншого полюсу сили. До таких сил можна віднести партії: «Ліга Півночі» та «Вперед Італія». Ці партії не тільки популяризують євроскептичну думку, акцентуючи увагу на стримуванні Італії іншими гравцями ЄС, а й поширюють заклики до того, що Росія може протидіяти, як вони вважають занадто патріархальній ролі Європейського Союзу а також політиці США щодо зміцнення тиску на Європейський Союз [25].

Так, наприклад, «Ліга Півночі», яка організувала голосування в провінції Венето щодо визнання Криму частиною Російської Федерації а також її лідер М. Сальвіні намагаються показати, що Росія та Крим є єдиною територією. До того ж ті самі політичні партії ініціюють такі групи як «Друзі Путіна» в італійському парламенті.

С. Берлусконі, як лідер об'єднання «Вперед Італія», має дуже великий вплив серед своїх виборців. Дружба з сьогоdnішнім керівництвом Росії дозволяє йому розкручувати свою персону та укріплювати позиції своїх прихильників. С. Берлусконі також висловив переконання про те що Крим є російською територією і віддавав його попри чітко сформульовану позицію Італії та ЄС, а також права України на цю територію та видачу нею дозволів на перебування [26].

З приводу євроскептиків в ЄС та Італії спостерігаємо цікаву тенденцію. Робота проросійських (або

таких, які створені за російський кошт) ЗМІ в Італії та ЄС загалом, спочатку сприяє формуванню позитивного іміджу РФ, негативного іміджу будь-якого іншого суб'єкта міжнародних відносин (ЄС, наприклад) і потім у європейських популістів є чудова можливість скористатися вже створеним позитивним іміджем РФ. Тобто популісти-євроскептики наголошують на важливості товариських відносин з Росією, на тісній економічній співпраці, на можливих втратах від санкцій, на негативному впливі ЄС у якійсь окремій сфері держави (соціальной, культурній, економічній, зовнішньополітичній). Як висновок щодо цього для України у відносинах з будь-якою державою: інформаційна безпека країни є вкрай важливою складовою, якою не можна знехтувати, а формування позитивного іміджу країни за кордоном це не примха, а життєва необхідність. Тому інформаційна безпека в італо-українських відносинах посідає вагомий місце і становить проблему, адже українською владою в цей бік не звернуто достатньо уваги.

Протягом 2014, 2015, 2016 років між офіційною владою Італії та керівництвом України було проведено більше зустрічей ніж за останні десятиліття. Тематикою цих зустрічей переважно були питання, щодо безпекової політики, де Італія намагалася проявити себе посередником в процесі врегулювання кризи на Сході України. Керівництво Італії намагалася укріпляти свою позицію після переговорів з українським керівництвом та набрати більше ваги перед візитами до Росії або задля посилення своєї позиції під час діалогу з Росією [27, с. 15–29].

Італія в 2018 р. розпочала головування в Організації безпеки та співробітництва в Європі. Головою ОБСЄ буде экс-міністр МЗС Італії Анджеліно Альфано. За словами посла в Україні Д. Чечілія пріоритет у проблематиці, про яку вже зазначила організація, буде надаватися вирішенню кризи на Сході України на основі нормандського формату та мінських домовленостей [28]. Головування Італії може свідчити про те, що для України з'явиться ще більше можливостей у реалізації послідовної зовнішньої політики за підтримки європейських партнерів для вирішення кризи на Сході України.

Суперечливими за оцінками експертів також стали референдуми в Італії, які пройшли на півночі країни. Результати референдумів можуть вплинути на позицію виборців, що будуть брати участь у виборчій кампанії 2018 р., адже за їх результатами утвердилась позиція правих євроскептиків. За розширення прав таких автономних територій як Ломбардія та Венето більше 90 % мешканців проголосувало позитивно. Зазвичай північ Італії є більш технічно розвинутою, а південь менше індустріально розгалужений, тому північні території завжди висувують претензії вищому керівництву Італії щодо неправильного фінансування цієї території. Тому ці питання, які виносилися на референдум, перебували в площині розширення прав автономій в різних сферах розподілення фінансових ресурсів, податків, витрат на освіту і культуру. Через успішні результати референдуму місцева влада отримала більше прав щодо вирішення міграційної та соціальної політики [29].

Економічна незалежність, яка пропонується цим регіонам є більш-менш справедливою, оскільки на них припадає велика частка ВВП Італії. Але наслідки референдуму можуть вплинути на те, що й інші регіони захочуть отримати певні преференції від центральної влади. А прагматисти з партії «Сильна Італія» разом з Берлусконі та Ліга Півночі під керівництвом Сальвіні, в свою чергу, будуть намагатись на цьому підняти свій авторитет.

Політична складова питань, які можливо будуть виноситись на референдум, також можуть мати вплив на зовнішні відносини цих регіонів Італії з державами Європейського Союзу та позасоюзними державами. Регіоналізація та підтримка регіональної зовнішньої діяльності як позитивно так і негативно може впливати на позицію Італії на міжнародній арені, ефективність її зовнішньополітичних рішень, продиктованих інтересами в різних регіонах загалом.

Травневий референдум 2016 р., який був проведений регіональною радою Венето мав своїм результатом недружній крок щодо України, підтримавши визнання Криму частиною території РФ і ухваливши пропозицію звернутися до італійського уряду з метою скасування санкцій проти Росії. Аналогічна резолюція була прийнята радою Лігурії 29 червня, паралельно до неї підтримала скасування санкцій в липні 2016 р. регіональна рада Ломбардії. Такі рішення впливають на укріплення проросійсько налаштованих позицій в регіонах Італії, а також негативно впливають на регіональне співробітництво з Україною [30].

Всі референдуми, виступи і дебати є підготовкою до сенатських виборів в березні 2018 р. Відтак, федеральний устрій Італії має суперечливі наслідки для її зовнішньої політики. Поступово, проросійська прихильність таких італійських регіонів, як Лігурія, Венето можуть стати загальноіталійською проблемою. Для

зміцнення відносин у сфері політичної безпеки, Україні вкрай не вигідно повернення у вище керівництво Італії кабінету міністрів під патронатом Берлусконі з можливими лозунгами припинення санкційної політики щодо Росії, визнання Криму територією Росії.

Для України вельми сприятливими будуть відносини з керівниками демократичної партії, що перебувала у керівництві Італії протягом останніх років. Демократична партія була представлена в кабінеті міністрів останніми чотирма прем'єрами. Прем'єр Джентілоні офіційно оголосив, що відмовляється від того, щоб брати участь у передвиборчій боротьбі і також не буде висувати свою кандидатуру на майбутнє прем'єрство. Зараз за різними підрахунками від інститутів соціального опитування демократична партія має найбільшу кількість виборців у відсотках.

Висновок. Таким чином, протягом 2011–2018 рр. в міждержавних італо-українських відносинах у безпековій сфері домінували наступні ключові моменти, на яких фокусувалася увага:

- 1) проблематика політичної безпеки України (внутрішні фактори) у відносинах з ЄС та Італією, зокрема вимога країн ЄС припинити політичне переслідування опонентів влади, рекомендація підписати Угоду про асоціацію з ЄС;
- 2) питання завершення збройного конфлікту на Сході України, перспектив зміни санкційної політики ЄС щодо РФ;
- 3) перспективи вирішення конфлікту на Сході України через механізми Нормандського формату та організацій, в яких Італія має своїх представників;
- 4) визнання суверенітету України в Криму;
- 5) підтримка Італією італійських громадян по всій території України, підтримка українських легальних мігрантів в Італії;
- 6) питання інформаційної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Зарембо К. Аудит зовнішньої політики : Україна–Італія. дискусійна записка. Київ, 2016. – С. 46.
2. Гаврилишин П. Українська трудова імміграція в Італії (1991–2011 рр.) : монографія. 2-ге вид., випр. та доп. Брустурів : Дискурс, 2014. – 300 с.
3. Мінаков М. А. Надто м'яка влада : результати української культурної дипломатії в Італії, 2014–2015 рр. Агора. 2016. – № 16. – С. 75–82.
4. Маслова Е. А. Идеологические основы внешней политики Италии периода Второй республики : автореф. дис. канд. політ. наук : 23.00.04. Москва, 2012. – 29 с.
5. Croci O. «All quiet on the Western front : Italy and transatlantic relations» in L. Marchi Balossi-Restelli, R. Whitman and G. Edwards (eds.), Italy's Foreign Policy in the 21st Century. A Contested Nature? London: Routledge. – 2015. – P. 43–64.
6. Cafferata R. Competitive Advantage and Internationalization of Italian Small and Medium-Sized Manufacturing Firms. McGraw-Hill Milano. – 2009. P. – 30.
7. Scolaro Lodovichi F. The «Enrica Lexie» Case : feasible solutions to the diplomatic row between India and Italy [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.academia.edu/11076292/The_Enrica_Lexie_Case_feasible_solutions_to_the_diplomatic_row_between_India_and_Italy.
8. Di Stefano L. The Case of the Enrica Lexie – technical analysis – analysis of the beginning [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.seeninside.net/piracy/ftp/EN_1408_Enrica_Lexie_Technical_Analysis_expose_annex_D_analysis_of_the_beginning_August_2014.pdf.
9. Міністри Італії та Польщі обговорили ситуацію Тимошенко. [Електронний ресурс] – Новини на УНН. 13.05.2012. – Режим доступу : <http://www.unn.com.ua/uk/news/714451-ministri-italiyi-ta-polschi-obgovorili-situatsiyu-timoshenko>.
10. Там само.
11. Путин : Асад должен уйти законно, иначе война в Сирии будет бесконечной. [Електронний ресурс] – РІА Новості. – Режим доступу : http://ria.ru/arab_sy/20120723/707227269.html.
12. Тимошенко приняла участие в ежегодном собрании Союза христианских и центристских демократов Италии. [Електронний ресурс] – Цензор.НЕТ. 15.09.2013. режим доступу : http://censor.net.ua/photo_news/253514/timoshenko_prinyala_uchastie_v_ejegodnom_sobranii_soyuza_hristianskih_i_tsentristskih_demokratov_italii.

13. Италия назвала отказ Украины от ЕС исторической ошибкой. Главред. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://glavred.info/politika/italiya-nazvala-otkaz-ukrainy-ot-es-istoricheskoy-oshibkoy-264688.html>
14. Сороневич М. Серця українців Італії – на Майдані. [Електронний ресурс] – Gazeta Ukrainska. – Режим доступу : <http://www.gazetaukrainska.com/ukra-nska-tal-ia/ukra-nska-tal-ia/gromada/sertcia-ukra-ntc-v-tal-na-maidan.html>
15. Марков І. Українці в Італії: феномен жіночої міграції. [Електронний ресурс] –Україна Модерна. 2012. Режим доступу : <http://uamoderna.com/md/18>.
16. Нелін М. Італійсько-російські відносини та роль Італії у врегулюванні «заморожених конфліктів» на пострадянському просторі. [Електронний ресурс] – Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія. – 2012. – Т. 197, – № 185. С. 92–95. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_197_185_20.
17. Зарембо К. Аудит зовнішньої політики : Україна-Італія. Дискусійна записка. Київ, 2016. – С. 46.
18. Латвия заблокировала сайт Sputnik. [Електронний ресурс] – RuBALTIC.Ru. – Режим доступу : <http://www.rubaltic.ru/news/29032016-latviya-sputnik/>.
19. Итоги военной операции ВКС РФ в Сирии. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://tass.ru/spec/syria>.
20. Нелін М. Італійсько-російські відносини та роль Італії у врегулюванні «заморожених конфліктів» на пострадянському просторі [Електронний ресурс] – Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія. – 2012. – Т. 197, – № 185. – С. 92–95. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_197_185_20.
21. Там само.
22. Там само.
23. Италия одобрила ратификацию соглашения об ассоциации Украина-ЕС. [Електронний ресурс] – РІАНОВОСТИ (Україна). 10.09.2015. – Режим доступу : <http://rian.com.ua/politics/20150910/373468556.html>.
24. Потік мігрантів до Італії у серпні зменшився на 87 %. [Електронний ресурс] –Європейська правда. 31.08.2017. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/08/31/7070360/>
25. Вдовиченко В. Італійський виклик для України та ЄС : чим загрожують перші вибори 2018 року. [Електронний ресурс] – Європейська правда. 04.01.2018. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/01/4/7075692/>
26. Нелін М. Італійсько-російські відносини та роль Італії у врегулюванні «заморожених конфліктів» на пострадянському просторі. [Електронний ресурс] – Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія. – 2012. – Т. 197, – № 185. – С. 92–95. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_197_185_20.
27. Зарембо К. Аудит зовнішньої політики: Україна-Італія. Дискусійна записка. Київ, 2016. – С. 46.
28. Італія починає головування в ОБСЄ, обіцяє підтримку Україні. [Електронний ресурс] – Європейська правда. 03.01.2018. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/news/2018/01/3/7075671/>
29. Вдовиченко В. Референдум без розлучення : що змінить рішення про автономію північних регіонів Італії. [Електронний ресурс] – Європейська правда. 04.01.2018. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/10/24/7072678/>
30. Найбагатші регіони Італії голосують на референдумі за розширення автономій. [Електронний ресурс] – Європейська правда. 31.08.2017. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/news/2017/1>

А. А.Хмель,
Д. Беляев,

ЧНУ ім. Петра Могили, г. Николаев, Україна.

МЕСТО СФЕРЫ БЕЗОПАСНОСТИ В ИТАЛО-УКРАИНСКИХ ОТНОШЕНИЯХ В 2011–2018 гг.

В статье исследуются основные вопросы в сфере безопасности между Италией и Украиной, которые стали на повестку дня в 2011–2018 годах. Были рассмотрены основные механизмы взаимодействия двух государств, перспективы развития отношений в сфере безопасности между Италией и Украиной, определены основные проблемные места в отношениях между странами. Так, проблемными вопросами в сфере безопасности между странами в 2011–2014 гг. обозначены: отказ от подписания Соглашения об ассоциации с ЕС в Вильнюсе, кризис в соблюдении прав человека, недопущения агрессии со стороны власти в отношении украинских протестантов во время Революции Достоинства. В конфликте между властью и протестантами, Италия пыталась уделять внимание дипломатическому решению проблемы. С развертыванием боевых действий на Востоке Украины и позже антитеррористической операции, то есть в период с 2014 г. и по настоящее время – Италия стремится выступить посредником в разрешении этого конфликта.

Ключевые слова: безопасность; Италия; Украина; проблемы с безопасностью.

A. Khmel,
D. Bilyayev

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

PLACE OF THE SECURITY SPHERE IN ITALY–UKRAINE RELATIONS IN 2011–2018

The article deals with the main issues in the sphere of security between Italy and Ukraine in 2011–2018. The research shows the main mechanisms for interaction between the two countries, perspectives of the relations' progress in the security sphere between

Italy and Ukraine. The problematic issues in the sphere of security between the two countries have been described. The article also points out the mutual positive cooperation between the Democratic Party of Italy and the government of Ukraine. Authors came to the conclusion that it is necessary for Ukrainian government to use more resources in order to strengthen political, informational and economic security of the country and that will decrease the problematic issues in the bilateral cooperation.

Key words: security; Italy; Ukraine; security issues.

Рецензенти: Наумкіна С. М., д-р політ. наук, професор, ПНПУ імені К. Д. Ушинського;
Семенченко Ф. Г., д-р політ. наук, професор, ХНТУ.

© Хмель А. О., Біляєв Д., 2017

Дата надходження статті до редколегії 19.10.2017 р.